

Fraenkel: Den Utilfredshed, jeg har peget paa, er naturligvis ikke en Utilfredshed, der retter sig mod en speciel Regering, det er en Utilfredshed i al Almindelighed. Naar en Mand har slidt og slæbt for at komme igennem som Haandværker eller smaahandlende og ikke kan gøre det, fordi der er andre, som oplsluger hans Fortæning, saa bliver han utilfreds, utilfreds i al Almindelighed, og da Manden ikke har Indsigt og Evne til at tænke Sagen igennem, saa lader han sig fra det Scylla, i hvilket han lever, drive over i det socialistiske Charybdis, ikke netop som Socialist, men som utilfreds.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. L. D. Rasmussen har Ordet for en kort Bemærkning.

L. D. Rasmussen: Jeg beklager, at det ærede Medlem Hr. Fraenkel har misforstaaet Fagforeningerne og Socialismen, naar han sagde, at Socialismen skulde have afsat en brugbar Frugt i Fagforeningerne. Det ærede Medlem maa være klar over, at Fagforeningerne er kun Midlet, og at Socialismen er Maalet, og Fagforeningerne og Socialismen ligger meget vidt fra hinanden. De arbejder i Kontakt med hinanden, fordi de fornuftigvis maa se, hvilken Vej de skal gaa, men Fagorganisationernes Maal er økonomisk at underbygge Arbejdernes Stilling, saa at de efterhaanden virkelig kan opnaa nogenlunde taalelige Vilkaar i det Samfund, i hvilket de i Øjeblikket lever, og samtidig være med til — det siger deres egen Fornuft dem — at omskabe og kræve omskabt dette Samfund. Det er en Misforstaaelse, naar det ærede Medlem mente at jeg skulde have sagt, at vi med Historiens Ret kræver Socialismen gennemført eller paapeger, at Socialismen vil komme. Jeg har paapeget, at Samfundsformerne skifter i Henhold til den Produktionsmetode, som er gældende, i Henhold til hele den økonomiske Struktur; der er saa mange forskellige Grunde, som bevirker, at Menneskeheden ændrer de Samfundsformer, under hvilke de lever. Vi har i Øjeblikket den kapitalistiske Samfundsform, den vil ikke blive staaende til evige Tider, det er ikke Menneskehedens sidste Ord; jeg har sagt, at der maa komme en anden, og jeg er sikker paa, at det bliver den socialistiske.

Det ærede Medlem talte om disse Engle, der skulde komme og befolke Jorden; de er der saa vist ikke, og de

kommer heller aldrig, det er jeg ikke et Øjeblik i Tvivl om, men jeg maatte mene, at Jorden var befolket med Fornuftvæsenner, som ikke bestandig anstrengte sig for at skabe de daarlige mulige Forhold for sig selv, men som vilde anstrenge sig for at skabe de mest ideelle, de mest hensynsfulde Forhold, Forhold, som virkelig tog Hensyn til alle Individuer indenfor det paagældende Samfund.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Fraenkel har Ordet for en kort Bemærkning.

Fraenkel: Det ærede Medlem sagde: Fagforeningerne er kun Midlet, men Socialismen er Maalet. Jeg hævder, at Midlet har vist sig at være praktisk anvendeligt, naar man da ikke spolerer Fagforeningerne; naar man ikke laver dem om f. Eks. til Lav — jeg taler ikke her om Lavene i deres Blomstringstid, men om Lavene i deres Forfaldstid —, er Fagforeningerne et godt og brugbart Middel, men dermed er ikke det allermindste bevist i Retning af, at enten de eller noget andet skulde kunne føre til Socialismen. Det ærede Medlem har fuldkommen Ret i, at Samfundsformerne skifter. Jeg tror heller ikke, man vil blive staaende ved Kapitalismen i dens nuværende Udvikling i de kommende Tider; og det ønsker jeg heller ikke, fordi ogsaa Kapitalismen jo har sin Historie, ogsaa den ført ud i sin yderste Yderlighed fremkalder uholdbare Tilstande. Og meget ofte gaar det saaledes, at man svinger fra disse uholdbare Tilstande over i andre uholdbare Tilstande; det er netop det, som Socialdemokraterne tilstræber. Men hvis vi naar op til at blive de Fornuftmennesker, som det ærede Medlem haaber, var det jo muligt, at man kunde bevare Nyttens af de kapitalistiske Tilstande gennem Indførelse af Begrænsninger, som førte dem frem ikke mod Socialismen, men mod en for Samfundet gavnlige Centralisation, der ikke netop var en Modsætning til Kapitalismen, men betød dens Begrænsning.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Vilhelm Rasmussen har Ordet for en kort Bemærkning.

Vilhelm Rasmussen: Det ærede Medlem Hr. Fraenkel gav før en Forklaring af, hvad han mente med det mærkelige Udtryk om Socialdemokratiet som Samlingsparti for de utilfredse, og Forklarin-